

Christoffer Carlsson
De toren van de dode zielen

2015
Uitgeverij XL
Zoetermeer

I

ZWEDEN MOET DOOD. De woorden staan met zwarte, dikke kapitalen op de tunnelwand geschreven. Uit een winkel in de buurt klinkt muziek, iemand zingt: *'Don't make me bring you back to the start.'* Buiten de tunnel schijnt een warme, witte zon maar hierbinnen is het koel, stil. Een vrouw met oordopjes en paardenstaart jogt voorbij. Ik kijk haar na tot ze verdwenen is. Ergens vandaan komt een kind aanrennen met een ballon in zijn hand. De ballon fladdert met krachtige rukken aan het touw achter hem aan, tot het ding tegen het tunnelplafond iets scherp treft en uit elkaar klapt. De jongen kijkt verschrikt en begint te huilen, door het harde geluid wellicht, al acht ik dat niet waarschijnlijk. Hij kijkt om zich heen, maar er is niemand. Ik ben in Salem, voor het eerst sinds lange tijd. De zomer is bijna ten einde. Ik sta op van het bankje in de tunnel en loop langs het kind de duisternis uit, het felle zonlicht tegemoet.

II

Als ik wakker word is het donker, daardoor weet ik dat er iets gebeurd moet zijn. Vanuit mijn ooghoeken zie ik lichtflitsen. Fel, blauw, knipperend licht slaat tegen de muren van het gebouw aan de overkant van de straat. Ik stap uit bed, loop naar het aanrecht, drink een glas water en leg een oxazepamtablet op mijn tong. Ik heb over Viktor en Sam gedroomd.

Met het lege glas in mijn hand loop ik naar het balkon en open de deur. De wind is zwoel maar vochtig en rillend kijk ik naar de wereld die beneden ligt te wachten. Een ambulance en twee politiewagens staan in een halve cirkel voor de portiek geparkeerd. Iemand is bezig om een blauw-wit afzetlint tussen twee lantaarnpalen te spannen. Ik hoor gedempte stemmen en een krakende politieradio en zie de zwijgzaam flikkerende zwaailichten van de politiewagens. Daarachter: het gebruis van één miljoen mensen, het geluid van een grote stad in tijdelijke rust.

Ik loop naar binnen, trek een spijkerbroek aan, knoop een overhemd dicht en haal een hand door mijn haar. In het trappenhuis: een suizende ventilator achter een van de muren, discreet ruisende kleding, een zacht mompelende stem. Iemand zet de oude lift in werking, die met mechanisch gekraak in beweging komt en de liftschacht in trilling brengt.

‘Kan iemand die rotlift stopzetten?’ roept iemand geïrriteerd.

De lift verhult het geluid van mijn voetstappen als ik de spiraaltrap afloop die zich om de liftschacht slingert. Ik blijf op de tweede verdieping staan om te luisteren. Onder mij, op de eerste verdieping, is iets gebeurd. Dat is niet voor het eerst.

Enkele jaren geleden werd het royale appartement gekocht door een ideële organisatie, met behulp van een donatie van iemand die meer geld bezat dan hij nodig had. Het appartement werd omgebouwd tot een nacht-opvang voor de kans- en daklozen en kreeg de naam Chapmansgård. Minstens één keer per week wordt het tehuis door instanties bezocht, meestal door vermoeide ambtenaren van de sociale dienst, maar ook regelmatig door de politie. Het opvanghuis wordt geleid door een voormalig maatschappelijk werkster, Matilda of Martina, ik kan me haar naam niet precies herinneren. Ze is op leeftijd, maar dwingt meer respect af dan de meeste politieagenten.

Als ik over de trapleuning naar beneden kijk, zie ik de zware houten deur van de opvang openstaan. Het licht daarbinnen is aan. De geïrriteerde mannenstem wordt kalmerend toegesproken door een zachtere stem, een vrouw. Ik word gepasseerd door de neerdalende lift en loop mee naar de eerste verdieping, verborgen achter de contouren van de liftcabine. De twee

politieagenten die beneden staan verstijven even zodra ze mij zien. Ze zijn jong, veel jonger dan ik. De lift stopt op de begane grond en ineens is het overweldigend stil.

‘Kijk uit waar je loopt’, zegt de agente.

‘Zet jij het lint vast?’ vraagt hij, terwijl hij haar de rol met blauw-wit afzetlint aanreikt, waarop ze hem met grote ogen aanstaart.

‘Doe het zelf, dan praat ik met hem.’

Ze heeft haar pet afgezet en houdt die in haar hand. Haar haar is samengebonden in een strenge paardenstaart, wat haar een strak, uitgestreken gezicht geeft. De man heeft vierkante kaken en vriendelijke ogen, maar ik krijg de indruk dat ze behoorlijk nerveus zijn, aangezien ze voortdurend op hun horloge kijken. Op de schouders van de uniformen prijken eenzame kronen van goud, geen strepen. Aspiranten.

De agent loopt naar de trap met de rol in zijn hand. Ik probeer te glimlachen.

‘Er heeft hier een incident plaatsgevonden’, zegt de agente. ‘Ik verzoek u om het gebouw niet te verlaten.’

‘Dat was ik ook niet van plan.’

‘Wat doet u hier dan?’

Ik kijk naar het grote raam in het trappenhuis, dat uitzicht geeft op het gebouw aan de overkant. Het wordt nog steeds overspoeld met blauw licht.

‘Ik werd wakker.’

‘U werd wakker door de zwaailichten?’

Ik knik en vraag me af wat ze denkt. Ze kijkt verbaasd. Ik ruik een zure lucht en merk nu pas op hoe bleek ze ziet; haar ogen zijn bloeddoorlopen. Ze heeft zonet overgeven.

Haast onmerkbaar houdt ze haar hoofd een beetje scheef en ze trekt haar wenkbrauwen op.

‘Hebben we elkaar eerder ontmoet?’

‘Niet dat ik weet.’

‘Weet u het zeker?’

‘Ik ben politieman,’ probeer ik, ‘maar ik denk niet... nee, ik denk niet dat we elkaar ergens van kennen.’ Ze neemt me langdurig op voordat ze haar aantekenboekje uit haar borstzak haalt, er wat in bladert, met haar pen klikt en iets opschrijft. Achter mijn rug is haar collega onhandig in de weer met het afzetlint, op een manier die ergernis bij me opwekt. Ik observeer de deur achter de vrouw. Die vertoont geen sporen van braak.

‘Ik heb geen informatie gekregen over een inwonende politieagent. Wat is uw naam?’

‘Leo’, zeg ik. ‘Leo Junker. Wat is er gebeurd?’

‘Bij welke afdeling dient u, Leo?’ vervolgt ze, op een toon die verraadt dat ze sterk betwijfelt of ik de waarheid spreek.

‘IO.’

‘IO?’

‘Intern onder...’

‘Ik weet waar dat voor staat. Mag ik uw legitimatie zien?’

‘Die ligt in mijn jas, boven, in mijn woning’, antwoord ik. Haar ogen kijken langs mijn schouder, ze lijkt oogcontact te zoeken met haar collega. ‘Weten jullie wie zij is?’ probeer ik. ‘Het slachtoffer.’

‘Ik...’ begint ze. ‘U weet dus wat er is gebeurd?’

Ik ben geen goede observator, maar de nachtopvang wordt nauwelijks door mannen bezocht. Zij hebben andere locaties om heen te gaan. De vrouwen daarentegen hebben niet veel te kiezen, aangezien de meeste van dit soort tehuizen verslaafden dan wel prostituees weigeren. Vrouwen mogen zich bezondigen aan het een of aan het ander, maar niet aan beide. Het probleem is juist dat de meesten verslaafd én prostituee zijn. De Chapmansgård vormt een uitzondering, zodat veel vrouwen hier een onderkomen zoeken. Het opvanghuis hanteert slechts één regel om te worden toegelaten: je mag geen wapen bij je hebben. Een sympathieke instelling.

Dus waarschijnlijk gaat het om een vrouw en gezien de consternatie is ze niet meer in leven.

‘Mag ik...?’ vraag ik en ik zet een stap in haar richting.

‘We wachten op de technici’, hoor ik haar collega achter me zeggen.

‘Is Martina binnen?’

‘Wie?’ vraagt de agente verstrooid en ze kijkt in haar aantekeningen.

‘De vrouw die de opvang beheert’, zeg ik. ‘We zijn vrienden.’

Ze kijkt me sceptisch aan.

‘Je bedoelt Matilda?’

‘Ja. Exact.’

Ik trek mijn schoenen uit, neem ze in mijn hand en loop langs haar heen de woning binnen.

‘Hallo daar’, zegt ze scherp en ze pakt me stevig bij mijn arm. ‘Hier blijven.’

‘Ik wil alleen maar even kijken hoe mijn vriendin het maakt’, zeg ik.

‘U weet niet eens hoe ze heet.’

‘Ik weet hoe je je op een plaats delict moet gedragen. Ik wil alleen even zien of Matilda in orde is.’

‘Dat doet er niet toe. U mag niet naar binnen.’

‘Twee minuten.’

De agente kijkt me lang aan voordat de greep om mijn arm verslapt en ze nogmaals een blik op haar horloge werpt. Iemand bonst op de toegangsdeur, hard en intens. De vrouw zoekt haar collega, die de trap op is gelopen en uit het zicht verdwenen is.

‘Wacht hier’, zegt ze en ik knik glimlachend, probeer een oprechte indruk te maken.

In de Chapmansgård is de wereld spookachtig stil. Het plafond hangt laag boven mijn hoofd, de vloer bestaat uit lelijk, versleten parket. De nachtopvang heeft een grote hal, een koffiekamer met keuken, een douche en wc, een kantoor en achter in de woning bevindt zich, naar ik aanneem, de slaapzaal. De geur doet denken aan de kledingkast van een oude man. Achter de voordeur staat een grote mand met een handgeschreven briefje ernaast. WARME KLEDING. Van onder een sweater steekt een paar handschoenen uit en ik pak ze uit de mand.

Iets verder naar binnen, rechts van de grote hal, bevindt zich een keurige, schone keuken met een houten vierkante tafel en een paar windsorstoelen. Aan de keukentafel zit Matilda, het oude, vogelachtige vrouwtje met een spits profiel en kroezend, grijs haar, tegenover een man in politie-uniform. Met een zachte, beheerste stem lijkt ze vragen te beantwoorden. Ze kijken op als ik voorbijloop en ik knik naar Matilda.

‘Ben je van Gewelddelicten?’ vraagt de man.

‘Klopt.’

Hij werpt een blik op de handschoenen in mijn hand. Ik kijk naar beneden en zie duidelijke schoenafdrukken. Het profiel lijkt op een soort sportschoen te duiden. Ik zet mijn voet naast de afdruk en constateer dat ik dezelfde schoenmaat heb als de persoon die hier onlangs is geweest.

‘Waar zijn de andere vrouwen?’

‘Ze was de enige hier’, zegt Matilda.

‘Weet je wie zij was?’

‘Afgelopen zomer is ze hier een aantal keer geweest. Ik geloof dat ze Rebecca heette.’

‘Met “ck”?’

‘Ik weet het niet zeker, maar volgens mij was het met “cc”.’

‘En haar achternaam?’

Ze schudt haar hoofd.

‘Zoals gezegd weet ik niet eens hoe je haar voornaam spelt.’

Ik loop de hal door naar de slaapzaal. De valse wanden zijn behangen met schilderijtjes. Een van de ramen staat op een kier en laat de augustusnacht binnendringen, waardoor het vertrek onnatuurlijk kil aandoet. Aan de lange zijdes van de zaal staan acht bedden opgesteld. De dekbedden missen eenheid; enkele zijn gebloemd, zoals de muren in een jarenzeventigflat, andere zijn effen, in sprekende tinten blauw, groen en oranje en weer andere hebben lelijke, nietszeggende patronen. Elk bed is gemerkt met een cijfer, slordig aangebracht op het hout. In nummer zeven, het op een na laatste bed in de zaal, ligt een lichaam op de zij met de rug naar me toe, gehuld in gebleekte jeans en een gebreide trui. Van het onverzorgde, donkere haar is een klein stukje te zien. Ik zet mijn schoenen op een